

Zevende Westhoff-lezing over natuurbescherming in de 21e eeuw

Waar krijgt Natuurmonumenten de komende eeuw mee te maken? En wat betekent dat voor de rol en de keuzes die de vereniging moet maken? Deze vragen stonden centraal op de zevende Victor Westhoff-lezing die op 11 mei in Nijmegen werd uitgesproken door Herman Wijffels, voorzitter van de jubilerende Vereniging Natuurmonumenten. Jan van Groenendaal, hoogleraar aquatische ecologie en milieubiologie, en Annick de Witt, projectleider van de Stichting wAarde, reageerden vanuit het perspectief van respectievelijk de wetenschap en de jongeren. Victor Westhoff was een invloedrijke natuurbeschermmer en wetenschapper in het naoorlogse Nederland. Met een jaarlijkse lezing wil de Radboud Universiteit Nijmegen vanuit het gedachtegoed van Westhoff tegenwicht bieden aan de overheersende belangstelling voor economische groei en het onwankelbare vertrouwen in technologische ontwikkelingen.

Zet liefde voor het leven centraal

De natuur- en milieubeweging maakt een cruciale fout door natuur te beperken tot een extern, ecologisch fenomeen, tot iets wat buiten mensen staat, tot iets waar je op zondag wandelt. Daarmee wordt de afstand tussen natuur en mens alleen maar bestendigd. Met die eenzijdige benadering zal het natuurorganisaties niet lukken jongeren te interesseren voor hun werk, betoogt Annick de Witt, werkzaam bij de Stichting wAarde.

Hoe dan wel? Volgens De Witt zit de uitweg in de andere betekenis van 'natuur', namelijk het intrinsieke karakter of de essentie van dingen en mensen. "Juist in de natuur hervinden we makkelijk onze eigen natuur, stemmen we ons bijna vanzelf af op dat natuurlijke ritme en die natuurlijke staat van zijn."

Vanuit deze betekenis van natuur verandert de missie van de natuurbe-

weging volkomen, stelt De Witt. "Van het behouden en beschermen van de fysieke natuurlijke omgeving begeeft het zich nu ook op het terrein van het mysterie van de menselijke ontdekkingsstocht haar eigen natuur te (her)vinden, ontwikkelen en verwezenlijken." Dit vereist in haar ogen een culturele herontdekking en herwaardering van natuur als bron van rust en ontspanning, geestelijke en lichamelijke weerbaarheid, persoonlijke groei en betekenisverlening.

Hangplekken

Het project 'Hangplekken, Naturally Cool' van de Stichting wAarde heeft geleerd dat natuur wel degelijk betekenis heeft voor stadsjeugd. De Witt: "Hoewel deze jongeren gulzig de mogelijkheden en vibraties van het stedelijke, moderne leven omhelzen, zijn zij nagenoeg unaniem over het belang en de waarde die zij toekennen

aan natuur. Natuur wordt door hen geassocieerd met schoonheid, ontspanning en gezondheid en mag bij de vormgeving van de ideale 'relaxplek' dus absoluut niet ontbreken."

Genieten en groeien

Jongeren zijn, zo zegt De Witt, niet zozeer het probleem als het om de toekomst van de natuurbescherming gaat, zoals vaak gedacht wordt. Wellicht zijn ze juist de oplossing, want als geen ander zijn zij in staat om de noodzakelijke culturele vernieuwing op gang te brengen. "Om aansluiting te vinden bij de leefwereld van jongeren moet natuur verbonden worden met leven en beleven, met zintuiglijkheid en bezinning, met genieten en groeien. In plaats van mensen aan te spreken op die heel specifieke liefde voor ecologie moeten mensen aangesproken worden op, wat ik zou willen noemen, liefde voor het leven."